

Casus Wetenschappelijke Integriteit

2023

Meerdere onvolkomenheden bij het verrichten van onderzoek en delen van onderzoeksresultaten – gedeeltelijk gegrond

EUR

1 Onderwerp van de klacht

Klagers verwijten Beklaagde een onjuiste methodologie gebruikt en daardoor tot onjuiste conclusies is gekomen, het publiekelijk delen van resultaten vóór peer review, het gebruik van materialen zonder de juiste toestemming, het onterecht verwijderen van een coauteur van de publicatie en fouten in de opzet van een studie.

2 Omschrijving van de feiten

2.1 Klacht en werkwijze

Op [datum] ontving de secretaris van de CWI een melding van Klagers over een mogelijke schending van de wetenschappelijke integriteit met betrekking tot een publicatie, een preprint-publicatie en een studie.

De melding betrof 5 punten van kritiek en was voorzien van een aantal bijlagen. Op basis van de inhoud van de melding en de bijlagen kwamen de vaste commissieleden tot de conclusie dat de melding ontvankelijk kon worden verklaard. Op [datum] zijn betrokkenen op de hoogte gebracht van het feit dat de melding ontvankelijk is verklaard en er een commissie is ingesteld.

De CWI heeft gewerkt volgens de [klachtenregeling]. De geldende gedragscode voor de onderzochte onderzoeksperiode was de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018. Op [datum] en [datum] is Beklaagde uitgenodigd voor een interview. Deze heeft (niet inhoudelijk) gereageerd op [datum], maar is niet ingegaan op de uitnodiging. Op [datum] heeft de CWI aanvullende vragen gesteld aan Klagers over klachtonderdeel 3. Deze hebben gereageerd op [datum] met aanvullende informatie. Op [datum] is deze informatie voorgelegd aan Beklaagde met het verzoek hierop te reageren. Op [datum] heeft Beklaagde op deze reactie gereageerd.

Op [datum] is het conceptadvies voorgelegd aan betrokkenen. De reacties op dit concept zijn meegenomen in het definitieve advies.

3 Bevindingen, overwegingen en conclusies van de CWI

3.1 Regelgeving

De CWI onderzoekt meldingen over (mogelijke) schending van de wetenschappelijke integriteit door (ex-)medewerkers op basis van de [klachtenregeling], die op deze casus van toepassing is verklaard. De CWI brengt in dit geval advies uit aan de Raad van Bestuur van [instituut]. De melding heeft betrekking op gebeurtenissen en publicaties van na oktober 2018, waardoor een schending van de wetenschappelijke

integriteit moet worden gedefinieerd als het handelen of nalaten in strijd met de normen zoals gespecificeerd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018.

Een schending van de gedragsnormen leidt niet per definitie tot een schending van wetenschappelijke integriteit. Er kan sprake zijn van onzorgvuldig handelen zonder dat dit resulteert in een schending van wetenschappelijke integriteit. Niet iedere onopzettelijke vergissing of onzorgvuldigheid kan als schending van de wetenschappelijke integriteit worden geduid. De Gedragscode geeft daarom handvatten voor de beoordeling of 'weging' of de kwalificatie 'schending' op haar plaats is. Wegingscriteria omvatten:

- a. de omvang van het niet-naleven;
- b. de mate waarin het niet-naleven opzettelijk heeft plaatsgevonden, of een vorm van grove nalatigheid was, dan wel het gevolg was van slordigheid of onwetendheid;
- c. de mogelijke gevolgen voor de validiteit van het betrokken onderzoek en voor de stand van de wetenschap ter zake;
- d. de mogelijke effecten op het vertrouwen in de wetenschap en tussen wetenschappers;
- e. de overige mogelijke gevolgen voor individuen, de samenleving of de omgeving;
- f. het mogelijke voordeel voor de onderzoeker of andere belanghebbenden;
- g. of het om een wetenschappelijke publicatie gaat dan wel een populairwetenschappelijke uiting, onderwijsmateriaal of advies;
- h. de opvattingen in de discipline(s) over de ernst van het niet-naleven;
- i. de positie en ervaring van de onderzoeker;
- j. de mate waarin de onderzoeker vaker is tekortgeschoten;
- k. of de instelling bij de uitvoering van haar zorgplichten is tekortgeschoten; en
- l. de tijd die verlopen is voordat van binnen of buiten de instelling tegen het niet-naleven actie is ondernomen.

3.2 Normering

In de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit 2018 worden de volgende normen genoemd met betrekking tot deze melding die hier van toepassing zouden kunnen zijn:

Norm 4: houd rekening met de laatste wetenschappelijke inzichten

Norm 13: zorg dat de vereiste toestemmingen worden verkregen en dat voor zover nodig ethische toetsing plaatsvindt

Norm 16: wees precies en accuraat bij de uitvoering van het onderzoek

Norm 29: doe recht aan een ieder die aan het onderzoek en het verkrijgen en/of verwerken van de data heeft bijgedragen

Norm 32: alle auteurs moeten de definitieve versie van het wetenschappelijke product hebben goedgekeurd

Norm 53: wees eerlijk in publieke communicatie en helder over de beperkingen van het onderzoek en van de eigen expertise, communiceer pas over onderzoeksresultaten aan het algemene publiek als er voldoende zekerheid over de resultaten bestaat

Norm 54: wees bij deelname aan het publieke debat open en eerlijk over de rol waarin die deelname plaatsvindt en over de aard en status van die deelname

Norm 60: presenteer op zorgvuldige wijze bronnen, data en argumenten

Uitgaande van het kwalificatiemodel van hoofdstuk 5 van de Gedragscode vallen norm 4, 13, 16, 29, 32, 54 en 60 niet binnen de categorie van 'duidelijkste schendingen van de wetenschappelijke integriteit', en zal er slechts bij uitzondering aanleiding zijn dit te kwalificeren als een schending.

Norm 53 valt wel binnen de categorie waarbij het van de uitkomst van de onder 3.1 genoemde weging afhangt of de kwalificatie 'schending van de wetenschappelijke integriteit' op haar plaats is, dan wel een minder zware kwalificatie.

3.3 Onderzoek CWI naar kritiekpunten

3.3.1 Onjuiste methodologie gebruikt, waardoor conclusies in publicaties/preprints ongegrond zijn

Klagers geven aan dat de methode zoals gebruikt in de publicaties van Beklaagde afwijkt van de [methode A] zoals beschreven in de oorspronkelijke [publicatie A].

De CWI heeft de twee methodes met elkaar vergeleken en is met Klagers van mening dat Beklaagde een onjuiste methodologie heeft gebruikt onder de naam van [methode A]. De wijziging in de methode maakt een correcte vergelijking van [methode A] met de door Beklaagde opgezette methode onmogelijk. Daarmee zijn conclusies over de toegevoegde waarde van deze methode ongegrond. Daarnaast gaat de CWI mee in de stelling van Klagers dat Beklaagde zich onvoldoende heeft geïnformeerd over de werkwijze die wordt gehanteerd bij implementatie van [werkwijze]. Deze punten kunnen worden beschouwd als het niet-naleven van normen 4, 16 en 60. De CWI beschouwt dit klachtonderdeel daarmee als gegrond.

3.3.2 Publiekelijk delen van resultaten vóór peer review

Klagers verwijten Beklaagde dat hij zich bij herhaling in het publieke domein te stellig en ongefundeerd heeft uitgelaten over tekortkomingen van [methode A] en daarbij verwijst naar zijn (nog) niet gepubliceerde eigen resultaten.

De CWI heeft de media waarin deze uitlatingen zijn gedaan en de uitlatingen zelf bestudeerd. [Interview 1] was in [jaar]. Beklaagde nam hier aan deel in [maanden, jaar]. Beklaagde wordt in het interview van [maand, jaar] vergezeld door [persoon], met kritiek op publicatie A in publicatie Z, waarin werd gevraagd deze publicatie terug te trekken. Beklaagde zegt in het interview van [maand, jaar] dat hij het 'bewijs' heeft geleverd dat de beweringen in publicatie Z terecht waren. Beklaagde zelf heeft geen bijdrage geleverd aan publicatie Z, maar geeft aan dat hij de inhoudelijke kritiek terecht vindt en dat zijn (ongereviewde) resultaten dat bewijzen. Deze kritiek was echter al ontkracht in [maand, jaar] door middel van een onderzoek van het tijdschrift zelf op het retractieverzoek.

Beklaagde legt de inhoud van zijn werk in principe goed uit [...], maar bespreekt niet de eventuele voorbehouden en beperkingen van zijn onderzoek. Door de keuze van het publieke medium samen met het gezamenlijk optreden met [persoon], is het voor de CWI duidelijk dat door de deelname van Beklaagde aan het publieke debat en de daarin gedane uitlatingen de integriteit van het wetenschappelijk onderzoek rondom [onderwerp] en dat van [instituut] in het bijzonder door Beklaagde in twijfel wordt getrokken.

[Interview 2] vond plaats in [maand, jaar]. Beklaagde vertelt hier min of meer hetzelfde verhaal, waarbij hij benadrukt dat [methode A] [...] kan [...], en daardoor dus suboptimaal is. Daarbij gaat Beklaagde niet in op de extra [...] en verbeteringen die er sinds de publicatie zijn uitgevoerd. Hiermee is Beklaagde naar mening van de CWI inderdaad niet open en eerlijk over de beperkingen van zijn eigen onderzoek, de rol waarin die deelname plaatsvond en over de status en aard van die deelname. Beklaagde baseerde zijn kritiek op [werkwijze] op onjuiste interpretatie van onderzoeksresultaten, en heeft daarmee misleidende informatie verspreid. Normen 53 en 54 worden daarmee niet nageleefd.

De tweede deelname aan [interviewer 1] was in [maand, jaar], waarbij Beklaagde zegt dat [gevolg] door zijn kritiek op [publicatie A] en [werkwijze]. De CWI vindt dat deze bijdrage door Beklaagde niet valt onder

een wetenschappelijke bijdrage, alhoewel ook hier wel sprake is van het in twijfel trekken van de integriteit van het wetenschappelijk onderzoek rondom [onderwerp] en dat van [instituut] in het bijzonder.

Alhoewel [interview 3] ogenschijnlijk geen specifieke doelgroep heeft, zijn veel bijdragen (en bijdragers aan deze bronnen) kritisch op [onderwerp], en breder, op [...] berichtgeving over nieuws in het algemeen. In dit interview is Beklaagde zeer uitgesproken over de in zijn ogen actieve tegenwerking van [instituut], waarbij dus ook weer sprake is van het in twijfel trekken van de integriteit van [instituut].

Samengevat kan, naar mening van de CWI, een uiting van kritiek op de [methode A] mogelijk zijn, en zelfs een gebruikelijke manier van het uitoefenen van wetenschappelijke activiteiten. Of de deelname van Beklaagde aan het publieke debat normoverschrijdend is, hangt af van verschillende factoren, waaronder de context waarin de kritiek wordt geuit. In landen met vrijheid van meningsuiting, waaronder Nederland, zijn kritische uitingen over wetenschappelijke resultaten en [...] over het algemeen toegestaan en worden ze beschermd als een fundamenteel recht van individuen. Echter, wanneer een uiting gericht is op het bekritisieren van [onderwerp], kan het een schending van wetenschappelijke integriteit worden als de kritiek gebaseerd is op onjuiste informatie, misleidende interpretaties van gegevens of bewuste manipulatie van wetenschappelijke feiten. Als de kritiek gebaseerd is op een verkeerde interpretatie van wetenschappelijke gegevens of statistieken, kan dit een schending van wetenschappelijke integriteit zijn. Als de kritiek in strijd is met de algemene wetenschappelijke consensus over een bepaald aspect van [onderwerp], zonder overtuigend bewijs om de afwijkende standpunten te ondersteunen, kan dit de wetenschappelijke integriteit schaden. Als de kritiek bedoeld is om verwarring te zaaien of misleidende informatie te verspreiden over [onderwerp], zonder solide wetenschappelijke basis, kan dit als een schending van wetenschappelijke integriteit worden beschouwd. Als de persoon of groep die kritiek uit op [onderwerp] belangen heeft die in strijd zijn met objectieve wetenschappelijke bevindingen, kan dit een schending van wetenschappelijke integriteit zijn.

Gelet op bovenstaande, is de CWI van mening dat het publiekelijk delen van onderzoeksresultaten door Beklaagde voorafgaande aan peer review valt onder kritiek gebaseerd op onjuiste informatie en misleidende interpretatie, en is Beklaagde niet open en eerlijk over zijn rol in de bijdragen en daarmee schendt Beklaagde norm 53 en 54. Juist in tijden van [...], is zorgvuldigheid in publieke optredens van het grootste belang. Dit heeft de CWI dan ook mee laten wegen in haar advies. De CWI beschouwt dan ook dit klachtonderdeel als gegrond.

3.3.3 Het gebruik van data en materialen zonder de juiste toestemming

Klagers stellen dat in publicatie 1 gebruik wordt gemaakt van materiaal dat ter beschikking was gesteld voor onderzoek naar [onderwerp] en niet voor het vergelijkingsonderzoek zoals beschreven in de publicatie. Daardoor heeft Beklaagde deze materialen zonder toestemming voor een ander doeleinde gebruikt, en hiervoor ontbreekt dus ook het juiste consent [...], aldus Klagers.

De CWI leidt uit de beschikbare documenten af dat de [materialen] gebruikt in de manuscripten oorspronkelijk zijn verzameld voor het [onderzoeksnaam]-project. De [toetsingscommissie] van [instituut] heeft een [type] besluit afgegeven en hierbij aangegeven dat voor [soort] onderzoek meestal toestemming nodig is van [doelgroep]. Door de [toetsingscommissie] is niet getoetst of er toestemming gegeven is en of dat in dit geval ook noodzakelijk was, dan wel een beroep zou kunnen worden gedaan op een uitzonderingsgrond. Overigens is de [toetsingscommissie] ook niet verplicht om dit te toetsen, ook niet voor [soort] onderzoek.

Het onderwerp van de publicaties wijkt naar mening van de CWI te veel af van de vraagstelling van het [onderzoeksnaam]-project. Hier zou dus een nieuw projectplan en een beoordeling van een [toetsingscommissie] voor nodig zijn geweest. Mochten de [doelgroep] toestemming hebben gegeven voor

het gebruik van hun materialen voor het [onderzoeksnaam]-project, dan was deze toestemming niet zonder meer geldig voor het onderzoek zoals beschreven in beide publicaties. Het Erasmus MC had op het moment van aanvragen van de toetsing door de [toetsingscommissie] nog geen verplichte inhoudelijke toetsing van projecten die [soort] waren. Ook werd er op dat moment nog vaak gewerkt volgens [gedragscode], waarbij [voorwaarde] niet verplicht was.

Aanvullend daarop is het voor de CWI echter wel duidelijk dat de beheerder van de [materialen], Klager 2, niet op de hoogte was van het feit dat deze [materialen] niet (alleen) voor het [onderzoeksnaam]-project gebruikt werden, maar voor de twee hier bedoelde publicaties. Daarmee heeft Klager 2 niet de gelegenheid gehad om te controleren of de [materialen] voor dit doel gebruikt mochten worden, waardoor er geen juridische c.q. ethische toets heeft plaatsgevonden. Dit heeft het vertrouwen tussen wetenschappers onderling geschaad.

De CWI is om die reden van mening dat de [materialen] inderdaad zijn gebruikt zonder de juiste toestemming (namelijk in ieder geval zonder toestemming van Klager 2), wat kan worden gekwalificeerd als het niet-naleven van norm 13 is. De CWI acht dit klachtonderdeel daarom gegrond.

3.3.4 Het verwijderen van een coauteur na het niet verkrijgen van toestemming voor publicatie

Klagers beweren dat Klager 2 heeft aangegeven het oneens te zijn met zowel het gebruik van zijn aangeleverde materialen en resultaten voor de publicatie als met de interpretatie en conclusies die daaruit zijn getrokken. Klagers stellen verder dat Beklaagde daarop Klager 2 heeft bedreigd en hem zonder toestemming als coauteur heeft verwijderd, ondanks zijn essentiële bijdrage aan het onderzoek.

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) heeft vastgesteld dat publicatie 1 is aangeboden aan [publisher] ondanks de bezwaren van een van de oorspronkelijke auteurs. De CWI beschouwt de manier waarop Beklaagde met de auteurs heeft gecommuniceerd over hun medewerking of terugtrekking als ongepast, maar heeft geen (of onvoldoende) bewijs gevonden voor bedreiging. De CWI kan zich niet vinden in de bewering van Klagers dat Klager 2 zonder toestemming als auteur is verwijderd, omdat Klager 2 zichzelf heeft teruggetrokken. Daarom acht de CWI dit klachtonderdeel ongegrond.

Desondanks hebben de overige auteurs ervoor gekozen om, in plaats van de bezwaren van Klager 2 te bespreken, het manuscript zonder verdere discussie aan te bieden voor publicatie. Hierdoor wordt geen recht gedaan aan de bijdrage van Klager 2 aan het onderzoek (norm 29), worden de auteurschappen niet eerlijk verdeeld (norm 30), en hebben niet alle (beoogde) auteurs hun goedkeuring gegeven aan de definitieve versie van het wetenschappelijke product (norm 32).

3.3.5 Ernstige fouten in [soort] studie

Klagers voeren aan dat Beklaagde een [soort] studie heeft gestart waar bij de uitvoering ernstige fouten zijn gemaakt, waaronder het verzamelen van [gegevens] zonder [procedure] en het ontbreken van een onafhankelijke [functie].

De CWI heeft het meegeleverd bewijs voor onderstaande klachtdelen bestudeerd. Het gaat in dit geval om een [soort] studie, aangemeld voor een [kwalificatie] bij de [toetsingscommissie] van [instituut] [maand, jaar]. Deze verklaring is afgegeven door de [toetsingscommissie]. De CWI staat achter het oordeel van de [toetsingscommissie] dat dit een [soort] studie is en daarvoor andere regels gelden. Destijds had [instituut] geen vastgesteld beleid voor dit type aanvragen, anders dan dat er een [kwalificatie] kon worden aangegeven. Er was dus geen sprake van een inhoudelijke toetsing van het onderzoek, anders dan een oordeel over de vraag of de studie wel of niet [voorwaarde]. De CWI is van mening dat Klagers in hun melding veelal uitgaan van de wet- en regelgeving die gelden voor [soort] onderzoek, maar niet zonder meer van toepassing zijn op [soort] onderzoek. Per klachtonderdeel licht de CWI dit nader toe.

Universiteiten van Nederland

a) De [toetsingscommissie] aanvraag voor deze [soort] studie had volgens Klagers aangevraagd en geregistreerd moeten worden bij [afdeling A]; volgens [formulier], is dit [afdeling B]. Door aanvraag via [afdeling A] heeft inhoudelijke toetsing onvoldoende kunnen plaats vinden en is het onderzoek niet transparant, controleerbaar en inzichtelijk verlopen.

Voor zover bekend bij de CWI was er (en is er) geen [instituut] beleid dat beschrijft dat de studie moet worden geregistreerd bij de afdeling waar onderzoek wordt uitgevoerd. Aangezien één van de aanvragers van de studie bij de [afdeling A] werkzaam was, ziet de CWI geen reden waarom de aanvraag niet via die afdeling kon lopen. De CWI erkent dat als de aanvraag via [afdeling B] was gelopen, er een inhoudelijke toetsing binnen de afdeling plaats had kunnen vinden die tot aanpassingen in het protocol had kunnen leiden. De CWI is niet bekend met de binnen de [afdeling B] geldende afspraken die voorschrijven dat onderzoeken aan bijvoorbeeld een eigen wetenschappelijke onderzoekscommissie moeten worden voorgelegd en of Beklaagde daarmee bekend was. De CWI kan in dit geval niet anders dan constateren dat de werkwijze misschien ongebruikelijk of ongewenst was, maar geen normovertreding is. De CWI beschouwt dit klachtonderdeel dan ook als ongegrond.

b) [gegevens] zijn verkregen voordat [procedure].

De CWI ziet ook hierin geen schending van de wetenschappelijke integriteit, aangezien [actie] beperkt is tot [doelgroep] en daarmee akkoord gaan met [procedure]. Uit de door Klager verstrekte stukken blijkt dat het [formulier] waarin [handeling] bevestigd wordt bij het ophalen van de materialen zou worden meegenomen. De CWI beschouwt dit klachtonderdeel dan ook als ongegrond.

c) [gegevens] zijn via Google Docs verkregen en niet opgeslagen op de daartoe bestemde veilige omgeving in [instituut]. Dit is strijdig met [beleid van instituut] die stelt dat met ingang van [datum] via [procedure] moet plaats vinden. Afwijken van deze richtlijn zonder melding en zonder het maken van een risicoanalyse geeft grote risico's op datalekken [...].

[Instituut] heeft in [jaar] besloten dat [beleid]. Hierbij merkt de CWI op dat in [jaar] in [instituut] onder [soort] onderzoek werd verstaan [toelichting] onderzoek. Regels over het verplicht [beleid] voor [soort] onderzoek ontbraken, evenals regels voor het maken van een risicoanalyse. Dit doet naar mening van de CWI overigens geen afbreuk aan het feit dat onderzoekers de [gegevens] na aanmelding ergens anders hadden moeten opslaan dan in Google Docs. Het kan de Beklaagde worden aangerekend dat hij de data op dit punt niet goed genoeg heeft beveiligd en opgeslagen. De CWI beschouwt daarom dit onderdeel gedeeltelijk gegrond.

d) Op [formulier] vermelde [functie] is niet onafhankelijk, want deze [functie] zou [rol] en was dus betrokken bij deze [soort] studie.

Klagers stellen dat de [functie] zoals vermeld op [formulier] niet onafhankelijk is. Beklaagde voert aan dat de vermelde [persoon] op de hoogte was van het feit dat zijn naam op [formulier] stond, en hier geen (eerdere) bezwaren tegen heeft geuit. Als bewijs laat Beklaagde mailwisselingen zien gedateerd tussen [datum] en [datum], gericht aan onder andere [persoon] met daarin een link naar [formulier]. De CWI merkt op dat het vermelden van een onafhankelijk [functie] op een [formulier] voor een [soort] studie in [maand, jaar] niet verplicht was.

De CWI is van mening dat het benoemen van een [functie] op een [formulier] altijd in overleg moet, en als [persoon] in dit geval hiervan niet op de hoogte was, is dit zonder meer een procedurele fout in de studie.

Uit de door Beklaagde beschikbare documentatie is echter niet op te maken dat [persoon] hiervan niet op de hoogte was, aangezien hij in de e-mailwisseling over [formulier] is meegenomen.

De CWI heeft dit klachtonderdeel opgevat als het opnemen van [persoon] als 'onafhankelijk' [functie] op [formulier], waar de onafhankelijkheid niet is gewaarborgd aangezien [persoon] betrokken was bij de uitvoering van de studie. Uit de beschikbare documentatie kan de CWI niet opmaken of de genoemde [functie] alleen betrokken was bij [handeling] of ook bij de analyse van de studie. De CWI is van mening dat betrokkenheid van de onafhankelijk [functie] bij de studie ongewenst is. De CWI beschouwt dit klachtonderdeel dan ook als gedeeltelijk gegrond, in zoverre dat er sprake is van een procedurele fout in de studie. De CWI neemt hierin mee dat de studie in [maand, jaar] gestaakt is, en er feitelijk geen [materialen] of [formulieren] zijn verzameld en er dus ook geen sprake is geweest van analyse.

e) Studie is in samenwerking met [doelgroep] gestart zonder dat taken en verantwoordelijkheden contractueel zijn vastgesteld en gedocumenteerd in de daartoe geëigende systemen.

Voor [soort] onderzoek bestond in [jaar] geen verplichting taken en verantwoordelijkheden contractueel vast te leggen. De CWI is van mening dat, als onderzoeksdata moeten worden gedeeld, hier wel duidelijke afspraken over moeten worden gemaakt. De CWI is er echter niet van overtuigd dat [doelgroep] een volwaardige onderzoekspartner was die ook de beschikking kreeg over de onderzoeksdata. [Doelgroep] lijkt slechts een beperkte rol te hebben gehad in het geven van bekendheid aan [procedure]. Als werknemer heeft Beklaagde zich daardoor misschien niet aan de binnen de [afdeling B] geldende regels gehouden, maar de CWI heeft geen kennis kunnen nemen van wat die regels dan inhielden en of Beklaagde daarmee bekend was. De CWI kan in dit geval niet anders dan constateren dat de werkwijze misschien ongebruikelijk of ongewenst was, maar geen normovertreding is. De CWI beschouwt dit klachtonderdeel dan ook als ongegrond.

f) De verantwoordelijke instanties zijn niet op de hoogte gesteld van de start van het onderzoek (studie is gestart door verwerven van [gegevens]) (= eis in brief van de [toetsingscommissie] waarin toestemming voor onderzoek is verleend)

In de brief van de [toetsingscommissie] staat het volgende:

"De commissie verzoekt u haar op de hoogte te brengen van de volgende gegevens betreffende dit onderzoek:

- Startdatum [...] en/of start gegevens onderzoek
- Einddatum [...] en/of stop gegevens onderzoek
- Publicaties en/of eindrapport."

De CWI interpreteert dit niet als een eis (maar een verzoek). Het zijn geen verplichte velden in [systeem]. Er is ook geen handhaving of controle op het invullen van deze gegevens (voor [soort] onderzoek). De CWI beschouwt dit klachtonderdeel dan ook als ongegrond.

g) Onderzoeksprotocol is niet gevolgd op onderstaand punt: "[...]" In plaats daarvan is [persoon] (zonder zijn weten en goedkeuring) op [formulier] geplaatst. [Persoon] is verbonden aan [bedrijf]. Deze wijziging in het protocol is een amendement dat voorgelegd had moeten worden aan de [toetsingscommissie] (zie brief [toetsingscommissie]).

De CWI is het met Klagers eens dat het onzorgvuldig was als [persoon] zonder zijn medeweten en goedkeuring op [formulier] is geplaatst (zie ook 3.3.d), al lijkt daar geen sprake van te zijn. Echter, dit

klachtonderdeel gaat over de wijziging ten opzichte van het originele protocol en of dit als amendement had moeten worden beoordeeld. In de [kwalificatie] van de [toetsingscommissie] staat hierover:

“Amendementen en/of addenda bij dit onderzoek dienen aan de commissie ter beoordeling te worden voorgelegd zodat kan worden beoordeeld of het onderzoek nog steeds [voorwaarde], of dat er door het amendement/addendum sprake is van [soort] onderzoek.”

De CWI volgt in deze de redenering dat een wijziging van [functie] nooit kan leiden tot een wijziging van [soort] naar [soort] onderzoek, en dat deze wijziging dus niet kan worden gekwalificeerd als amendement die ter beoordeling moest worden voorgelegd. De CWI acht dit klachtonderdeel dan ook ongegrond.

In conclusie is de CWI van mening dat Beklaagde op sommige punten niet zorgvuldig heeft gehandeld bij de studie [titel] maar deze zijn niet van zo'n aard dat er voor dit klachtonderdeel sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit.

3.4 Aanvullingen CWI naar aanleiding van de reactie op conceptadvies

De CWI heeft de reactie van Beklaagde op het conceptadvies bestudeerd en meegewogen in haar definitieve advies. Beklaagde brengt per klachtonderdeel een verweer in.

- Beklaagde voert aan dat er voldoende [methoden] zijn gebruikt in de publicaties, zoals het [voorbeelden]. De CWI ziet hierin echter geen bewijs dat de melding ongegrond is, aangezien deze gaat over het vergelijken van [nieuwe methoden] met [methode A], waarbij deze laatste niet correct is uitgevoerd, waardoor de vergelijking onmogelijk is.
- Beklaagde voert aan dat het delen van onderzoeksresultaten voorafgaand aan peer review aan de lopende band gebeurt in de onderzoekswereld. Daarnaast is Beklaagde van mening dat juist tijdens [periode] [informatie] al snel afgedaan werd als misinformatie. De CWI wil hierbij het verschil benoemen tussen het delen van onderzoeksresultaten met vakgenoten en een lekenpubliek. Juist voor informatie voor een lekenpubliek is het van belang zorgvuldig en voorzichtig te zijn in het innemen van een standpunt en het uitdragen van een mening, aangezien er geen sprake is of kan zijn van een wetenschappelijke discussie. De CWI ziet hierom geen reden haar standpunt te wijzigen.
- Beklaagde voert aan dat er toestemming was voor het gebruik van de [materialen], omdat [dit gebruik] onder het [onderzoeksnaam]-project valt. De CWI heeft het hiertoe aangedragen bewijs bestudeerd en is van mening dat Beklaagde niet heeft kunnen aantonen dat dit inderdaad onderdeel van het [onderzoeksnaam]-project was. De CWI merkt hierbij op dat toestemming voor het gebruik van [materialen] altijd voor een specifiek doel is en niet kan worden opgevat als een vrijbrief voor gebruik voor andere of aanvullende onderzoeksvragen.
- Beklaagde geeft aan dat Klager 2 zichzelf heeft teruggetrokken en dat het daarmee gerechtvaardigd was om toch te publiceren. De CWI ziet echter in de door Klager 2 aangedragen mailwisseling dat hij een paar dagen later op die beslissing is teruggekomen. De CWI ziet hierom geen reden haar standpunt te wijzigen.

3.5 Weging van het niet-naleven van normen

Of de kwalificatie 'schending' van toepassing is op het niet-naleven van normen is afhankelijk van een weging van het handelen van Beklaagde aan de hand van onder meer de in paragraaf 3.1 genoemde factoren. Deze weging leidt naar het inzicht van de CWI tot de conclusie dat er sprake is van een schending van de wetenschappelijke integriteit door Beklaagde met betrekking tot klachtonderdelen 3.3.1-3.3.4, en wel op basis van de volgende criteria:

- Het niet-naleven is niet beperkt tot één norm, maar omvat in ieder geval 8 onderzochte normen, te weten norm 4, 13, 16, 29, 32, 53, 54 en 60, bij twee verschillende publicaties;
- De CWI is van mening dat hier geen sprake is van slordigheid of onwetendheid, maar bewust niet-naleven;
- Er is mogelijk een groot effect op het vertrouwen in de wetenschap (door de samenleving) door de verspreiding van gekleurde en mogelijk onjuiste informatie, waarbij [mogelijk resultaat].

In dit geval is er naar mening van de CWI voldoende grond om deze niet-nalevingen als geheel ook te beschouwen als een schending, nu het gaat om uitgebreide en op meerdere vlakken vastgestelde overtredingen.

3.6 Conclusie van de CWI

Gelet op bovenstaande concludeert de CWI dat er sprake is van het onvoldoende naleven van normen en principes zoals geformuleerd in de Gedragscode door Beklaagde, en daarmee heeft Beklaagde de wetenschappelijke integriteit geschonden. De CWI adviseert de Raad van Bestuur de klacht tegen Beklaagde op onderdelen 1 en 2 gegrond en op onderdeel 3 gedeeltelijk gegrond te verklaren.

Aangezien Beklaagde niet langer in dienst is van [instituut], zijn verdere (arbeidsrechtelijke) maatregelen richting Beklaagde niet mogelijk. De CWI adviseert de Raad van Bestuur Beklaagde te vragen zelf een verzoek om terugtrekking in te dienen, en daarbij aan te geven dat als hij dit niet binnen twee weken doet, [instituut] hiertoe over gaat. De CWI adviseert daarnaast de betrokken afdeling te ondersteunen bij eventuele andere te nemen maatregelen. Hierbij valt te denken aan:

- indien geen actie door Beklaagde wordt ondernomen, een verzoek tot terugtrekking van beide artikelen vanuit de afdeling, aan het journal en de preprint servers (voor zover dit nog niet gebeurd is);
- een publiek statement van [instituut] over deze terugtrekking en de redenen daarvoor;
- het verwijderen van de publicaties/preprints uit de [literatuur] repository (voor zover dit nog niet gebeurd is).

4 Aanvankelijk oordeel Raad van Bestuur d.d. 10 september 2024

Het advies van de CWI wordt door de RvB overgenomen.

5 Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI)

Deze casus is niet voorgelegd aan het LOWI.

6 Definitief oordeel Raad van Bestuur d.d. 23 oktober 2024

Het aanvankelijk oordeel van de RvB is op 23 oktober 2024 omgezet in een definitief oordeel.